

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA ŠESTNÁSTI STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

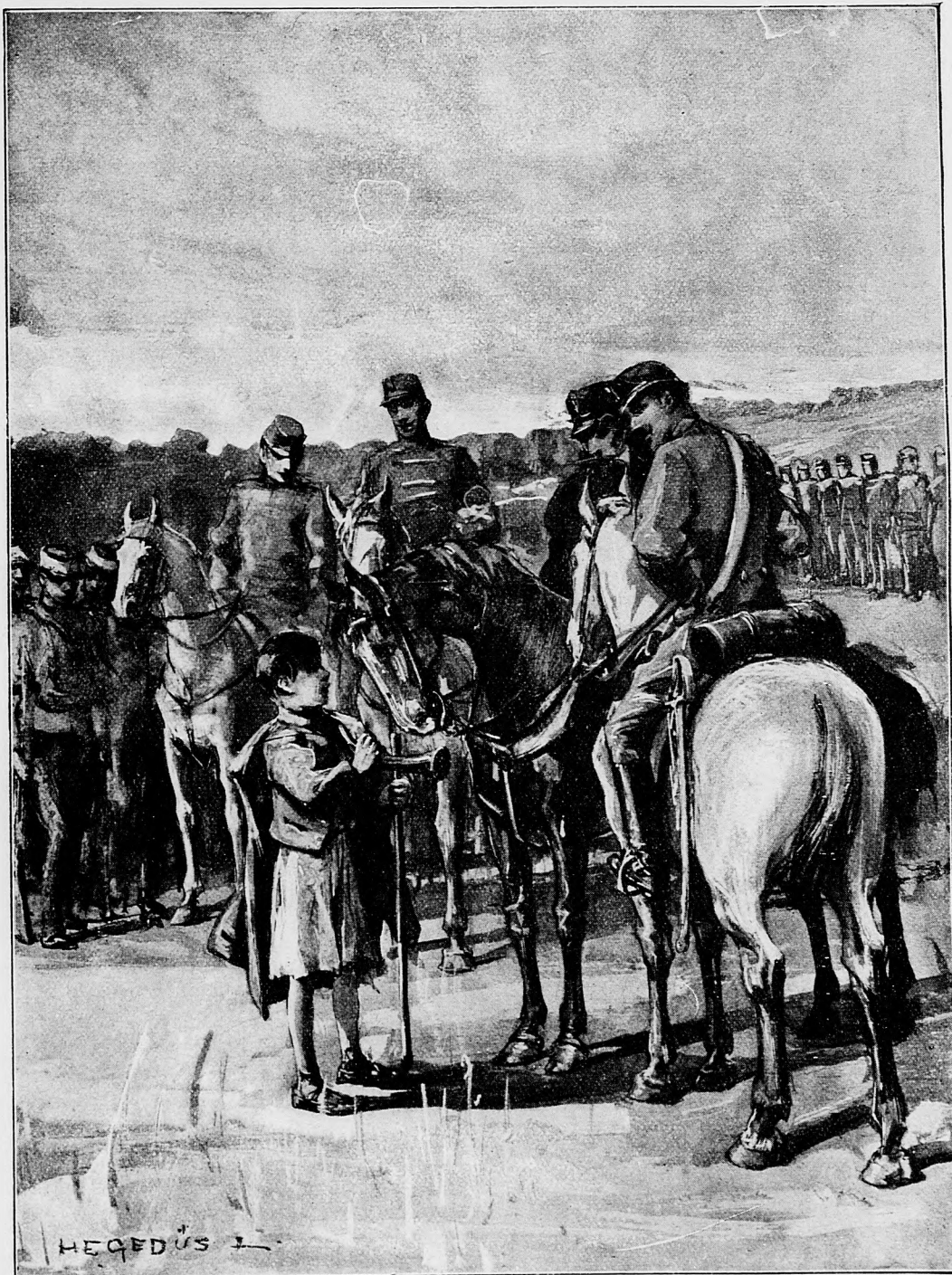
Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35

sem sa majú posielat' predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Malý Lehel.

Páni liberáli sa smejú,

a nám srdce sa puká od žalosti, lebo so dňa na deň viac a viac dôkazov svedčí o tom, že tratíme práva, tratíme ľud, tratíme majetky!

Ct. čitateľa! Odporúčame vám, aby ste si reč pána Zmeskála nielen pozorne, aspoň 10-krát každý prečítali, ale aj o to vás prosíme, aby ste túto reč roznášali po uliciach a po rímkoch, po jarmakoch, po schôdkách: nech z tejto reči poučí sa každý kresťan, že z našich bied a trápeniach sa páni liberáli len vysmieávajú! Boli by sme si priali, aby všetci naši čitateľa prítomní boli bývali v sneme krajinskom, keď pán Zmeskál začal verejne pretriasať hriechy liberálov a židov oproti opustenému ľudu.

No bolo to smiechu na sneme! Ak by aj nie! Veď, kto to slýchal takú opovážlivosť, spomínať na sneme veci židom nemilé?

Nuž a či pán Zmeskál snáď ešte nevie, že vlastenecké židovstvo je u nás v Uhorsku v stave vynímačnom, že je ono so všetkých strán bedlivo chránenou zelinkou «netýkaj sa»? A čo je oproti tejto vlasteneckej zelinke podozrivá smrť nevinného chlapca kresťanského? Čo je na tom, že mal hrtán prerezaný jako zarezané teľa až po obratle, a že krvi ani za kvapku v ňom nenachodilo sa? A jako sa vôbec opováži kto mysleť si podozrive na Jakobsohna lebo Nürnbergera? Zdaliž títo páni neprináležia k tomu národu, ktorí má Rotschildov vládnučích peniazmi sveta, ktorý má «Alliancu», ktorý má prvé právo na krémy, licence, štátne podniky?

Pán Zmeskál týmito okolnosťami neporátal, avšak tým viac porátali všetci liberáli, a preto prichodila im úprimnosť p. Zmeskála tak smiešnou, že keď tento tie najhroznejšie veci spomínal, oni pustili sa vždy do veselého smiechu!

Pánom liberálom smiešno bolo takéto veci počúvať, lebo veď oni veľmi dobre sú povedomí toho, že pevným postavením židov zatriasť je čiročistá nemožnosť, a preto v Uhorsku takéto namáhania sú skutočne smiešne — iste že smiešne len pred nimi, a pred jejich páni židmi, lebo nám to ide pri tom do zúfania a do plaču.

Môžete sebe predstaviť ctení čitateľa, jak smutné, fažké bolo polozenie pána Zmeskála! Videli sme bolášť srdca jeho šlachetného vyrazenú na tvári jeho. — Horšíť sa musel, nad

chladnokrevnosťou judášskych kresťanov, a haňbiť sa, že z pomedzi liberálov niet človeka ktorého kresťanské svedomie pohnúť by sa vedelo sústrasťou nad osudom sotočených kresťanov!

No páni liberáli, Pán Boh vám zaplať aj za to, že sa vám uráčilo zabaviť sa nad slovami so srdca povedanými v prospech ľudu kresťanského! Budeme vidieť, či nás obchádzať a vysmievať budete pri voľbách, či budete nami posmešne pohrdať, a vlasteneckou vernosťou sa len k Jakobsohnom a Nürnbergerom pritulovať! Lebo kto komu slúži, a kto čím je otrokom, nech potom len od tých svojích pánov a vladárov vyhľadáva si aj dôveru; my aspoň nenachádzame ani za mak príčiny, aby sme na zlomkrk sebasamích splnomocnili židovských otrokov ku trízneniu a posmievaniu a potupeniu na smrť utrápeného ľudu kresťanského.

Nuž ale, drabí bratia a rodáci naši, tu nám nastáva aj tá otázka, či ozaj zaslepenosť ľudu musí zostať bezhraničná, či ozaj na večné veky len mlčať, stonať, a pritom židovské nadpánstvo svojím mozolným grošom podporovať musíme? A tu nie na osvedčených a rozumných našich bratov myslíme, ale pred očima nám sú tí bludári hriešní, ktorým naša hmotná zkáza je ničím, ktorých srdce je jako vysušený trúd mrtvé, neschopné pocítiť údery od židoliberálov nám dávané.

A preto privolávame boláštnym bratským hlasom: Prestaňte už ráz vy zaslepení prekážať prebudenie vašich spolubratov kresťanských, ratujte samích seba, a nevražдите hriešnou otročnosťou židovskou pohyby ducha nového kresťanského, nebudte nám potajomnými nepriateľmi, lebo veď týchto — a to mocných — máme bez tak celé v Alliancách sriadené regimenti! Tak, tak bratkovia a sestry: vy ktorí sa v smradlavých krémách presúšate jako proti nám sprisahani dôvernici Kristovrahov, vy, ktoré požahunná zanášate pod zásterkou dobrú živnosť: vajce, hydínu, perinu ba aj dar Boží, chlieb to vezdajší vašim patronkám židovským, nuž vedzte, že s bolášťou očakávame váš návrat do náručia svojho, vedzte, že ste skutočnými samovrahmi svojho svedomia, a katanskí spolupracovníci pri zabíjaní všetkého, čo je Kristove!

Ct. čitateľa! Tak ešte ráz vás prosíme rozšírte reč pána Zmeskála, ktorú na sneme krajinskom držal.

Edvard Sándorfi.

POLITICKÉ CHÝRY.

Katolícká autonómia. Od 1-ho februára až do 10. potrvala porada autonómických vyslancov, a s uspokojenosťou môžeme dnes vydať svedectvo o tom, že všetci páni rečníci (najviac svetskí) hovorili len zo stanoviska rídzokatolíckeho. Bola to radosť očúvať, s jakou zaujatou brali sa svetskí páni ku obrane našich práv katolíckych, a že naše nádeje predsa nezplnily sa, aj tomu len politika liberálov je na príčine. V posledný deň totiž o tom malo sa rozhodovať, či vo všeobecnosti prijaté návrhy výboru 27-členového, majú sa hneď i dopodrobna ďalej pretriasať, alebo či má sa prijať návrh Horánszkého, dľa ktorého ďalšie pokračovanie má sa odročiť zakaiaľ výbor nepojednával s «príslušnými faktormi,» totiž s kráľom ako hlavným patrónom katolíckej cirkve v Uhorsku, a so sborom katol. biskupov.

V tomto návrhu mnohí videli tajný cieľ odložiť celú vec na neistý čas, lebo nikto nevie či liberálna vláda nebude vlývať na «faktorov» aby s jejich strany to pojednávanie s autonómickým výborom až do nekonečna sa pretiahlo. Tejto obave dali rečníci vo veľkolepých utešených rečiach aj výraz, avšak márne bolo všetko; návrh Horánszkého bol prijatý, a tak ďalšie učinkovanie autonómického kongressu na neistý čas odsekuté bolo. Tento obrat vecí nemilo prekvapil horlivcov za samosprávu katolícku, menovite ale prvý bojovník všetkých katolíckych bojov: gr. Ferdinand Zichy ostal docela zrotený, tak, že srdce sa pohlo človeku, keď videl na tvári jeho výraz zmarených nádejí.

A tu musíme verejne s pochvalou spomenúť našich Horňouhorských autonómických vyslancov, ktorí až na výnimku jedného všetci proti návrhu Horánszkého hlasovali.

Budeme vidieť čo z toho odročenia vykvitne. Predbežne my nechceme posúdiť nikoho o zlém úmysle, ale osvedčujeme sa, že naše práva autonómické vytrvanlivo žiadať budeme, a proti uduseniu pohybov autonómických budeme všade a vždy protestovať: v tlači i na shromaždeniach! My chceme len svoje, a to nám dovolí, naše majetky cirkevné vydať musíte!

Vojna v južnej Afrike. Angličania sa s veľkým krikom strojili ku ďalšiemu bojovaniu, a každý obával sa, že Búrom a jejich slobode je už odzvonené, no predsa to tak chytré neide. Generál Buller vraj zase prekročil s vojskom svojím riekou Tugelu, ale prinúteným bol sa vrátiť. Angličania mlčia síce o tom, prečo sa tak chytré vrátil, ale s druhých prameňov dochodiace zprávy tak tvrdia, že to bez výprasku nebolo, ba že by boli Angličania vyše 2000 mužov stratili. A tento posledný chýr dnes potvrdzujú aj iné zprávy. Anglicko ale — ako by to nič — len sa ďalej strojí. Ba ozaj, čo to tam jaký koniec vezme?

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Bárs je našich ľudových ablegátov na počet aj málo, ale čo sa týka usilovnosti prevyšujú všetkých. Málo ktorý týždeň sa pomíne, žeby z radu ľudových ablegátov nerečnil jeden alebo aj viacerí. Páni liberáli si to robia voľnejšie. Oni dochodia len hlasovať a štvrtročné platy si vyzdvihnúť.

Dňa 9-ho februára napadli ministerpredsedu Szélla pre národnosť, že totiž Széll nenie dostatočne Maďarom, že proti národnostiam nebráni maďarský ráz Uhorskej vlasti. A kto že napádal? Kalvíni Tiszoví! Títo by neďbali, keby každého, kto nenie Maďarom, jedného pekného dňa dala vláda postrieľať, jako divú zver. No keď kalvíni maďarskí iné nevedia, s týmto mohli veru mlčať. Veď nikto tak neškodil Maďarom, ako kalvín Bánffy, keď v mene maďarsko-národnej politiky páchal pamätne zločiny, a uviedol pohanské zákony na ujmu kresťanského rázu vlasti.

Rečnil v ten istý deň aj Karol Kálmán Iudák. Vypravával o všeobecnom programme strany ľudovej; o revízii cirkevnopolitických zákonov, ktoré sotrieť žiadá nien len ohľadom na veľiké farchy so zákonmi týmito spojené, ale najviac s ohľadom na to pustošenie, ktoré tieto zákony v mravoch všeobecnstva zapríčinili. — Teší sa, že čo ľudová strana o národnostnej otázke vždy hlásala totiž slušnosť oproti národnostiam, že takúto politiku sebe aj ministerpredseda osvojil.

Dňa 10. februára rečnili dvaja ablegáti. Prvým bol dr. František Major z ľudovej strany. Tento pán, ako obľúbený známy lekár pretriasal tie mnohé nedostatky, ktoré sa javia na poli zdravotníckych pomerov krajiny. Poukázal na to, že žiadna vzdelanejšia krajina nemá na zdravotnícké požiadávky tak malichernú summu prelímírovanú, jako práve Uhorsko. Spomenul, koľko lekárskejších staníc je prázdnych, jaké množstvo chudoby následkom nesriadenia tejto otázky zomrie každoročne. Jeho reč vzbudila všeobecnú pozornosť.

Druhý rečník Koložsváry napádal zase Szélla, že nenie dosť vlastenecký Maďar vo svojej politike. — No pravda, kalvínom nenie žiaden katolík vlastenecký, im sú len židia hazafikmi.

Dňa 12-ho februára bolo rečníkov až mnoho; a predmetov o ktorých hovorili ešte viac. Kossuth a Ugron žiadali, aby kráľ uhorský aj v Budapešti sa zdržoval so svojim dvorom, a nie skoro za celý rok len vo Viedni. — Barabás hovoril že mal by sa počet ablegátov znížiť na 200.

Ugron v druhej reči žiadá všeobecné tajné hlasovacie právo. — Buzáth žiada ustálenie cenzu, dľa ktorého sa voličia popisujú, a žiada rozšíriť právo volebné. Polónyi hovorí za všeobecné hlasovacie právo, a o tom istom rečnil aj Holló.

Nás pri tomto dnešnom zasadnutí najbližšie zaujima to, že skoro všetci rečníci žiadali rozšíriť právo volebné, aj sám ministerpred. sľúbil, že otázku bude zkúmať.

Reč,

ktorú držal pán veľkomožný *Zoltán Zmeskál* krajinský vyslanec z ľudovej strany v záležitosti vraždy námestovskej na sneme krajinskom dňa 6-ho februára.

Ct. Snemovňa!

V záležitosti námestovskej, skutočne veľmi tajnostnej a už aj skrzevá tlač viackrát preberanej vraždy idem interpelovať. Bol by som ľúbil vyhnúť tomu, ba aj opozdieval som sa s tým, lebo aspoň za istý čas bol presvedčený, že jedno dôležité a s príslušnou prísnosťou prevádzané vyšetrovanie odokrije zácloň z tejto krvburiacej vraždy, ale zdráhal som sa aj preto, lebo počas vyšetrovania nechcel ani len prostredočne vplývať, či už v takom alebo inom smere.

Musím určito osvedčiť sa, že mňa zvlášte v tejto veci nevedie žiadna predpodujatosť, a pred očima mám tú najprisnejšiu bezstrannosť. Za celého života môjho nebol som antisemitom (Veselosť.) ba úfam že ním ani nebudem. Vždy usiloval som sa, aby tak moje úradné počinanie, jako osobné stýkanie sa voči ctených židovských spoluobčanov mojich čím príjemnejším učinil mohol. (Veselosť.) Nenie sa čo smiať nad tým, lebo o tom svedčiť môžu tak v mojej stolici, jako aj v iných stolicach bývajúcí židia. Odvolávam sa na ct. p. ministra-predseda, ku ktorému už veľmi často obrátil som sa v záujme židov. V týchto dňoch aj pánu ministrovi orby bol som na obtížnosť v záujme jedného žida, a aj pánu Árpádovi Kubinyimu len hen v minulom týždni odporučal som jedného žida. A síce osvedčujem sa, že ani jedna z týchto záležitostí nezapáchala gšeftom, ba vynimajúc dve, všetky tieto záležitosti ani nie obyvateľov môjho okresu týkali sa. A, že nakoľko prenasledujem ja židov, v ohľade tomto odvolám sa len na jeden príklad. Pre operáciu mojich očí musel som do Viedne cestovať. Sotva dorazil som na západné nádražie, keď z čakálne druhotriedovej ohlušujúci krik, a hneď potom hrozny nárek som slyšal. Medzitým jeden policajt (strážny) ku strážnici hnal jedného poriadne zašateného, 15—16 ročného židovského chlapca. Nemal som tedy mnoho vôle ku prostredníctvu, ale predsa soberúc všetkie sily nôh, hnal som sa za policajtom, a legitimujúc (legitimovať — dosvedčiť o sebe čím voľakto je. R.) seba vytrhnul som z rúk policajtových úbohého židovského chlapca, ktorý ustavične opakoval: ja som žiak z gymnázia; jestli ma neprepustíte, budem vyhodený. Toto nespomenul som pre samochválu, ale preto, aby ma v tejto záležitosti nikto neobviňoval z predpodujatosti. Ja ešte aj v tom páde, keď by n. pr. vražda námestovská dokázala sa na jedného alebo viac židov, náklonný som uverif, že vražda tá nenie rituálneho rázu, ale viac je ona fanatickým činom (fanatický — bláznivo nadráždený na základe slepej poverčivosti alebo hlúpej viery. R.) jednotlivých, ku nevzdelanej triede patriacích židov, ačkoľvek niekoľko pádov predošle sa udavších ľahko dovolilo by aj na tomto (totiž rituálnu vraždu. R.) následkovať. Ku objasneniu tohoto uvediem zo pár príkladov. Odhliadnúc od výpovede nebožtíka grófa Jula Andrásyho o tizza-eszlárskom

případe — a že táto výpoveď sa stala — ja aj náklonný som verif, lebo knieža Liechtensteina v každom ohľade za bezchybného gentlména (gentlmén — muž bezpoškvrnného rázu a života) považujúc, slovám jeho aj bezpodmienečne verím. * Aj sám mám vedomosť o tom, že medzi sarajevským rabinom a po okupácii tam školy zariadujúcim, nateraz — tak sa mi zdá — chorvátskym direktorom na gymnáziách nasledovný rozhovor sa viedol: «Je to pravda, že židia ku rituálnym cieľom (rituálny-nábožensko-obradný) kresťanskú krv upotrebuju?» «Je», odpovedal rabin — «ale krv tú neobstaráme sebe skrz vraždu, lebo my len krv tú potrebujúc — ja n. pr. jeden-dva dukáty dám rodičom, a títo v mojej prítomnosti odoberú krv dieťaťu skrz neškodlivé otvorenie žily, a preto mne nikdy nebolo treba z toho cieľu vraždif, lebo náboženstvo židovské práve tak prisno odsudzuje vraždu, jako ktorékoľvek iné náboženstva». Mózem aj jedným druhým príkladom slúžiť zo stolice mojej vlastnej. Pred pár rokami jeden z Haliča pochádzajúci a rabinskými vysvedčeniami dostatočne opatrený žid prišiel do Oravy, a tam sa usadliac, za dlhší čas pri židovských cirkvách — neznám v jakom postavení — služby konal. Naraz prišiel k tomu rozhodnutiu, že preslúpi na vieru kresťanskú. Katechét (vyučovateľ katechizmu) o všetkom hovoril s ním, vyučoval ho, len o vražde rituálnej nemlúvil s ním nič. Po prestúpení jeho ale znovu stretnúc sa s ním, pýtal sa ho: povedzte mi, čo myslíte, je-li možnosť rituálna vražda? jesto-li takáto, ano alebo nie? Patričný ale toto odpovedal: Ja nebol by sa zmienil o tejto veci, keďby ste sa nebol pýtal, ale keď už o tom prehovoril ste, vyslovím sa rozhodne, že Bohužial *je to pravda, lebo aj ja sám jako rabinsky bohoslovec účasť som bral vo vražde takej v Haliči.*

Šalamún Visontai: Toto je jedna obecná komisná lož, ktokoľvek to hovoril (čulá veselosť). (Visontai je žid. R.)

Zoltán Zmeskál: Nechcem sa o tom dohadzovať s p. prehovoriacim, že či je toto podlá lož zo strany kohoľvek. To mne neprináleží, lebo nie ja som to vymyslel. Teraz ale o jednej dľa zdánia nie rituálnej vražde sa zmienim, lebo veď vyslovil som sa na začiatku reči mojej, že v takej (totiž rituálnej) ani sám neverím. Ale nasledujúci prípad konečne predsa musí aj sám p. prehovariaci uverif. V minulých týždňoch mal som jedného židovského hosťa. (Hluk. Čujme! Čujme!)

Predseda (cengá): Ct. pán vyslanec už desať minút ráči rozprávať, bez toho, že by na interpelláciu prechodil. Prosím, ráčte sa brať k predmetu. (Schvalovanie z pravej strany. Hluk na ľavej).

Zoltán Zmeskál: Prosím ja mám právo odôvodniť

* Aby ct. čitatelia lepšie pochopili slová p. Zmeskála, pripomenieme že v Rakúsku, keď pred niekoľko mesiacmi pojednávali na sneme rituálnu vraždu udavšiu sa v Polnej, teda spomenuli tam že, Andrásy bývalí ministerpredseda uhorský vyznal sa, že verí vo vražde rituálnej, ktorá sa udala za čias jeho v Tizza-Eszlári, ale dodal, že sa to nesmie právnou cestou dokázať, lebo v tomto vraj páde za 1 deň by 20.000 židov zabili. Liechtenstein túto výpoveď sám očul, jako to na sneme rakúskom povedal.

moju interpelláciu, či sa to už páči, alebo nie, právo moje teda upotrebím. (Schvalovanie z ľavej strany. Veľký hluk z pravej).

Predseda: Pán vyslanec, ak by sa mu moje napomenutie aj nepáčilo, dľa pravidiel snemovni nemá práva proti tomu sa ohlásiť. (Schvalovanie na pravej strane). Keď by bol pán vyslanec blížil sa ku predmetu interpellácie, bolo by bývalo odo mňa ďaleko, abych poznámku robil. Toto teda je tak ďaleko odo mňa, že to za odôvodnenie prijať nemôžem. (Schvalovanie na pravej strane).

Zoltán Zmeskál: Ct. Snemovňa! Nebudem v mojom odôvodnení už velice zdĺhavý, ale čím viac mi budú páni prehovoriaci na vade, tým dlhšie potrvajú moje slová. (Hluk z pravej strany). Tento intelligentný izraelský hosť predomňou, a pred mojou manželkou na tú moju otázku, zdá sa, môže byť skutočne rituálna vražda, rozhodne sa vyslovil, že toto je vytvoreno, ale že áno, nie je vytvoreno to, že ruskí, haličskí alebo užívajúc jeho výrazi: ku nevzdelanej triede patriaci marmarošskí židáci z fanatismu od rodičov zdedeného takýchto vraždí skutočne môžu sa dopustiť. Toto teda už ja sám rozhodne tvrdím. A také pády, že z jednej lebo druhej obci, nadovšetko na Horniakoch — o väčších mestách nehovorim, tu sa nemôže dostatočne dozorovať — z času na čas hneď tu, hneď tam ztratia sa 12—13 ročné dievčence, bez toho, žeby bolo možno im dakedy na stopu prísť — sa nemôžu odtajiť. Takýto pád udal sa aj v Orave v obci Bukovina pred tromi rokmi s rodinou Vjater menovanou. Otec totiž v Amerike sa sdržuje, matka ale doma v chudobe sa živoriac, dcéru svoju do susednej dediny dala slúžiť k istému židovi Ludvik Faiereiben zvanému. Sotva ale, že ubohé 13-ročné dievča bolo v službe 4 dni, už sa ztratilo, a jeho gazda ani po dnes deň nevie o tom vývod udať, kam sa dievča podialo?

Toto sú skutočne také pády, ktoré bárs v kom aspoň v istých ohľadoch podozrenie môžu vzbudiť.

Teraz už prechádzam na predmet mojej interpellácie. Minulého roku v noci medzi 15-tým a 16-tým dňom októbra vo veľkej obci Námestove s prerezaným krkom zavraždený, a z krvi načisto ztečený našiel sa v jednej neupotrebenej pivnici jeden asi 12-ročný úplne osirálny chlapec zobrať menom Ján Črchľan. Po viacerých dňoch vybávané sekcirovanie (otváranie mrtvol) dokázalo, že nešťastné dieťa násilníckou smrťou zišlo so sveta, a určilo sa aj to, že rez veľmi pravidelný a od jedného ucha nešťastnej obeť až po druhé siahajúci, a až po obratle krku hlboký bolo možno len s voľajakým veľmi na ostro nabrúseným nástrojom učiť.

Miestne četníctvo ihneď zavedúc vyšetrovanie, neďaleko mrtvol v pivnici najdenej jeden tupý hrdzavý nôž našlo, s ktorým takýto pravidelný rez vykonať vonkoncom nenie možno. Okrem toho našiel sa pri mrtvole ešte aj jeden uterák s vystrihnutým menom. Četníctvo, ktoré sa na mieste prvé dostavilo, pod mrtvolou ani kvapky krvi nenašlo, ale áno našlo krvavé stopy na dverách pivničných, a na Jakobsohnovej daskovej ohrade (palánk) sotva na 3 metre od pivnice vzdialenej krvavé

znaky rúk, dľa ktorých idúc, cez dvor do bytu Jakobsohna židovského sluhu školského došlo. Toto všetko zavčas rána bez všetkého ruchu sa dialo. Keď četníctvo vkročilo k Jakobsohnovi, ihneď zbadalo krvavé manžety a jednu krvavú dasku, a keď Jakobsohna na otázku vzalo, že zkadiaľ pochádza táto krv, tento dal za odpoveď akoby bol husi rezal. Tomuto četníctvo prirodzene neverilo, jako aj ja tomu neverím, leho ja tak viem, že izraeliti hus, keď ju pre seba potrebujú, snád okrem Budapešti, nikde nezarezujú si sami, ale hus, tela a vôbec všetko dajú skrze šaktéra rezať.

Četníctvo tieto krvavé predmety ako korpusz delikti (korpusz d. — veci dokazujúce spáchaný zločin) odovzdalo okresnému súdu, či ale dal vyšetrojúci sudca chemične prezkúmať krv, o tom ja nevládzem sa osvedčiť. Hneď po tomto četníctvo ponáhľalo sa do bytu istého Nürnbergera na opačnom konci mesta bydliačeho, sluhu to templového, lebo dozvedelo sa, že služka tohoto mohla by voľajakú zprávu udať o vražde. A prekvapená služka udala aj zprávu, bez toho, že by ju bol mohol ktokoľvek predbežne vyučiť. Četníci totiž služku do kassárne doprovadiac, táto — bárs doma to učiť sa sdráhala — tu hneď začala sa priznávať, a síce nasledovne vyznala: Okolo desiatej hodine poslal ma pán ku jednému námestovskému mešťanovi, abych pre neho na druhú hodinu predodňom príležitosť (voz) poručila. Po obstaraní voza aj iné povinnosti vybaviac, ľahla si spať. Asi o tri štvrtce na jedenástu — vravila služka — pán môj približoval sa ku mne zrejme preto, aby dozvedel sa spím-li? Všetko v poriadku nachodiac, tak Nürnberger, jako jeho manželka odstránili sa. V tom istom čase pred lekárňou námestovskou prešiel nočný strážnik, ktorý Nürnbergera i s jeho manželkou videl a poznal, a pozdávalo sa mu i to, že manželka Nürnbergerová voľajakú nádobu niesla pod šatami, a práve v ten smer kráčala, kde sa mrtvola dieťaťa nalezla, poľahne v smer príbytku Jakobsohnovho. — Medzitým služka skutočne zaspala, keď ju pani o nedlho s tým rozkazom zobudila, by šla do maštale krvu podojíť. Dievka uposlúchla síce, ale to privčasnú zobudzanie predsa jej v hlave vrtalo. O nedlho vrátila sa, a čo spatrila? Videla, že v prostred izby Nürnbergovej na stole jedna s tekutinou — dľa nej s krvou plná nádoba stála, podobná tým, ktoré tam už aj dávnejšie videla, a okolo ktorej jej pán a iní jej neznámi izraeliti sa modlili a pluvali do nádoby krvou plnej. (Všeobecná hlučná veselost). Četníci odprevadiac dievku ku súdu, táto to isté od slova do slova aj tam vyznala. (Alexander Plósz, minister pravosúdia čosi píše na papier pred sebou ležiaci).

Nech neráči pán minister pravosúdia meno patričného sudcu sebe zaznačiť, nie skrze neho dozvedel som sa o veci, ale skrz tlumača pri vyšetrovaní účinkujúceho, ktorý mne jednotlivé prípady vyšetrovania povyprával. — Nürnberg okolo dvoch hodinách po pol noci skutočne odcestoval do Jablonky. — Četníci následkom svedčenia dievky aj znovu dostavili sa do bytu Nürnbergerovho, a pýtali sa manželky, kde je pán jej? Na čo ona tak

odpovedala, že nedávno vstal a šiel do mesta. — Nuž — pýtali sa četníci — akúže hostinu ste to odbávali v spoločnosti tých neznámych židov? Čo to bolo v noci v kalichu na stole? — «Káva bola v ňom,» odpovedala žena, kdežto Nürnberg medzitým s Jablonky sa prina- vrátiaci tvrdil, že otázna nádoba bol kalamár. A na otázku sudcu, že či obyčajne pozná svojich židovských hosťov u neho v noci častejšie sa nachodiacich, odpove- dal že ano, ale že dnešných nočných svojich hosťov ne- možno mu menovať. — Nuž možno že kávova nádoba, možno že kalamár bola tá istá nádoba. Ale ct. Snemo- vňa, každý, aspoň dľa zdania podozrivý znak o tom svedčí, že tak tento Jakobsohn, jako aj Nürnberger neo- mýlne museli mať vedomosť o vražde. A tieto znaky tým fažšie sú pre Jakobsohna, lebo toho ubohého chlapca, tú ubohú sirôtku v posledných dňoch nápadným spôso- bom lákal ku sebe, a aj chlapec nesčíselnekrát vychva- loval sa, že jak výborne sa mu vedie od istého času u Jakobsohna.

Nuž ct. Snemovňa, ja s mojej strany tiež nechcel bych otravu vziať na to, že v tomto páde sa táto vražda nie skrže fanatických židov spáchala. A jestli by ale vzdelaní židia predsa pochybovali o tom, vtedy práve v záujme židovstva (Smiech) bolo nevyhnutelne potrebné, žeby vyšetrovanie v tejto veci bez meškania, opaterne, s najväčšou prisnosťou sa bolo zaviedlo, a prípadne skrže uväznenie dvoch podozrelých aj práca patričného vyšetrojúceho sudcu bola by sa obľahčila. Ale všetko to — či zúmyselne alebo nie, nevládzem posúdiť — vyne- chalo sa, tak že teraz už pramálo výsledku očakávam od ďalšieho zakročenia. A veď keby sa udala tejto po- dobná, lenže iného rázu vražda, sotva by bol na to pád, aby četníctvo a vyšetrovanie nevyhľadalo opravdového vraha! Len pri vraždách takéhoto rázu nemôže sa nikdy opravdový vraždenník vyhľadať, lebo to vyššia politika tak požaduje. (Pohyb z Iava.) Ja nevyprávam z antise- mitizmu, nekorím sa kadejakej predpodujatosti, ja len čiročisté holé udalosti udávam tu, a presvedčenie moje je, že v tejto veci práve v záujme židovstva povinnosťou tak vlády jako patričného súdu je, opatrne a dôležitou prisnosťou zakráčať. Ctená Snemovňa! Teraz ešte v pokoji je ľud . . . (Jeden hlas z prava: Ale pobúrite ho Vy! Pohyb na pravej strane.) bárs aj duch každého je rozdráždený následkom neludskej vraždy, ale keď raz zasvitne ľudu, že aj tu stojí voči jednej zúmyselnej dľa plánu prevedenej procedúry udusenía, vtedy nechcem ručiť za následky. (Jeden hlas z prava: To je chyba! Smiech z prava.) Neráňte preto na to najhoršie myseľ, nebude sa rozhorčenosť aj v skutkoch javiť, veď pri jednom v opravdu nábožnom a duševne povzdvihnutom kresťanskom národe, nad pokojom ktorého ešte aj vý- borné duchovenstvo stráži, toto je docela vytvoreno; ale javiť sa bude na iný spôsob, ktorý odstrániť žiaden zá- kon v stave nebude; ku pr. v potykoch spoločenských, v kupectve, a pomeroch služobníctva, od čoho ľúbil bych vychránenú vlast túto, a čo aby udialo sa z nás nikomu nemôže byť v záujme. Nech dá pozor vláda, a nech dajú

pozor všetci, ktorých sa moja bezžistná výstraha týka! (Schválenie z Iava). Interpellácia moja je nasledovná:

1. Zdaliž má pán minister vedomosť o tom, že vo veľkej obci oravskej Námestove v noci medzi 15. a 16. novembrom r. 1899. jeden, Ján Črehlan zvaný asi 12- ročný osíralý chlapec pri veľmi podozrivých okolnostiach: na krku docela pravidelným, od jedného ucha až po druhé, a až po obratle hlboko siahajúcim ostrým rezom — zavraždený bol?

2. Jestli ale má vedomosť o tejto tajnostiplnej vražde, následkom bezprostredného alebo prostredného porúča- nia pána ministra pravosúdia z jakej príčiny odobrala sa vec z rúk sudcu vyšetrovanie skoro do konca menšou alebo väčšou obozretnosťou a schopnosťou vedúceho, a oddala sa jednému sedriálnemu sudcovi, ktorý sotva že prevzal písma na túto tajnú vraždu sa vsťahujúce a tieže preskúmať sotva že mohol, vymenovaný súc za sudcu ku kr. tabule, z okolia ružobrehskej sedrie sa vzdialil, a týmto vyjadrenie tajnej vraždy len ďalšie odročenie utrpelo?

3. Je-li pravda, že po čas vyšetrovania v záležitosti tejto vraždy z Námestova jedna židovská deputácia bola u pána ministra pravosúdia, a jestli bola, zdaliž nie tejto okolnosti má sa pripísať zaspanie predbežného vyšetro- vania?

4. Je-li náklonný pán minister pravosúdia zakročiť, aby v záujme vyjadrenia tejto na každý pád príliš podo- zrivej a tajnej vraždy, tak kr. pravotárstvo, jako aj pa- tričná ružobrehská kr. sedria bez meškania a chytro jednaly?

O vol'bách rychtárskych.

Čo máme robiť, aby nás otroci židovskí nepreviedli pri vol'bách? Toto je veľmi vážna otázka, lebo veď čo sa dnes už stvára na všetkých stranách, jaké hnusné klamstvá a násilenstvá páchajú jednotliví v jarme židov väzniaci liberálni vlastenci pri týchto vol'bách; to je už až hrôza!

Požiadali nás nedávno voľakto, aby sme v našom časopise napísali dačo o tom, jako by sa mohol ľud ochrániť pred klamstvami a násilenstvami nesvedomitých slúžných. Na toto už vopred odpovieme, že dľa liberálmi nám daného zákona nikdy nemôžeme byť istí, že vôľa ľudu príde k platnosti pri vol'bách obecných. Ale predsa uvedieme zákony a potom dáme radu aj dľa vlastných zkušeností, jako si má ľud svoje právo brániť. O vol'bách obecných máme zákon z roku 1886. XII. článok:

1. Kto volí rychtára.

Voličom v obci je:

a) Každý, 20-tý rok veku svojho doplnivší obyvateľ obce, ktorý od vlastného majetku alebo dôchodku kra- jinskú daň aspoň od 2 rokov v obci platí.

b) Každá spoločnosť, každý ústav, spolok, každá firma atd. (morálne osoby), jestli majetkom vládne v obci, a od tohoto daň platí. (§. 36.).

Práva svojho použiť nemôžu:

a) Vojáci v aktívnej službe.

b) Ktorí pre voľajaký prečin vo väzení vyšetrojúcom sú.

c) Ktorí pre voľajaký prečin odsúdení sú.

d) Stojáci pod konkursum.

e) Úradníci štátni a stoliční, jestli krome daňe dôchodkovej od svojho platu, inej daňe neplatia. (§ 37.).

Rychtárom nemôže byť ten, kto nemôže byť výborníkom, ďalej nesmie byť rychtár s pokladníkom lebo s notárom v rodinnom sväzku v prvom stupni švagorstva. (§ 75.).

2. Kto má právo kandidovať?

Predsedom volby je v malých a veľkých obciach hlavný slúžný, alebo kroz tohoto splnomocnený slúžný, v páde prekážky tamých námestník kroz podžupána k tomu cieľu osobitne poslaný. (§ 72.).

V malých a veľkých obciach rychtára kandiduje predseda volby, na ostatnie úrady ale výbor má právo kandidovať.

Na každé miesto zaplniť sa majúce najmenej tri osoby musia sa kandidovať, výnimka z pod tohoto zákona len vtedy by mala miesto, ak by sa neprihlásilo toľko na patričné miesto.

Platno len na kandidovaného môže sa hlasovať. (§ 77.).

3. Ako sa prevádza voľba?

Voličia, pri otvorení voľby štyroch dôverníkov z pomedzi sebou vyvolia.

Ak by tohoto práva použiť nechceli, dôverníkov predsa vymenuje. (§ 78.).

Jestli desať voličov žiadá aby sa hlasovalo (dľa mena), predseda toto nariadiť je povinný. (§ 79.).

Hlasovanie deje sa so zaznačením mena a hlasov voličov. (§ 80.).

Proti voľbe po vyhlásení výsledku voľby behom 15 dní možno apellovať ku výboru stoličnému, a ztadiaľ ku administratívneému súdu. (§ 81.).

Nuž toto hľa, by boli tie najhlavnejšie zákony volieb obecných sa týkajúce. Teraz ale máme ešte vysvetliť čo všetko môžeme na základe týchto zákonov robiť, aby sme si práva občianské ochránili. — A odpovieme, že všetko závisí od okolností miestnych. Kde je slúžný kresťanského smýšľania a nie podliackým otrokom regalistov a krémárov židovských, tam vám netreba žiadnej rady. Ale kde slúžný s Kristovrahmi na zlomkrk čestných roľníkov vlastenčí, tam dobrý pozor treba dať. Lebo takýto podlý otrok nemá svedomia a hotový je za pár litrov kóšerovej slivovice, lebo za pár kilov kóšerovho mäsa, cukru, kávy alebo za cesnakovú bankovku donebavolajúce krivdy páchať svojim spolubratom kresťanským.

Prvou povinnosťou našou buď, aby sa neopovážil nikto takýmto sotročeným slúžným za nástroj sa ponúkať. A keď by takíto zožbráci sa našli, vtedy aj čestní kresťanskí gazdovia nech bez všetkej haňby hlásia sa u

slúžného na úrad rychtársky. Toto prihlásenie je najlepšie písobne (bezkolka) udať, s vlastnoručným podpisom, ale musia to vždy aj druhí aspoň dvaja voličia podpísať takto: «Elöttünk X, J., Takto ale musí každý osobitne sa hlásiť, asíce aspoň o 24 hodín prv pred voľbou. Dľa zákona slúžný musí aspoň troch kandidovať, však ale je-li svedomitý človek, mal by všetkých, ktorí sa hlásili kandidovať. Židovskí otroci ale tak robia, že vyňuchajú si v obci seberovného židovského otroka a ku tomu ešte pridajú dvoch mizerákov, ktorí ale hneď odstúpia, tak že miláček slúžného ostane rychtárom. Kde sa ale viac hlásilo, tam tento figel stane sa márnym, lebo po odstúpení tých dvoch lžikandidátov, povinný je slúžný ďalších dvoch vziať do kandidácie z pomedzy tých, ktorí sa hlásili. Keď by ale slúžný toto urobil nechcel, vtedy musia voličia protestovať, a to žiadať, aby sa to hore vzalo v zápisnici. Vôbec ak by väčšina ľudu nebola spokojná s kandidáciou, napred nech napíšu protest s podpisy (čím viac) a tento žiadať uviesť do zápisnice. Keď by slúžný nechcel ani toto urobiť, vtedy treba je o počínaní slúžného protokoll hneď na mieste napísať, a nech ho podpíšu čím viacerí. — Apellácie dľa zákona v záležitosti volebnej sú bezkolkové.

BESEDNICA.

Sen pol'ovníka.

Snilo sa mi, ej haj, snilo:
v zvučnom háji, kludnom taji
švárne dievča venček vilo.

U žblnkotnej, spešnej riavy
šumnú vilu, roztomilú
ľubkal, kmaskal vetrik hravý.

Ja úskočný vnady lovec
meral vzácnu stvoru prácnu,
nestaral sa honu o vec.

Stojím, stojím v stieni bora,
cítim, cítim hrudou, bytím,
vreh sa krúti, točí hora.

V tom hles, ďavkot — chopím pušku,
durná srnka húšťou brnká ...
pif, paf! — divú trafil hrušku.

Ej, sto hromov! ušlo zviera.
Lež, haj, svizel, že zjav zmizel,
ten mi srdcom väčšmi sviera.

Keď tej šuty, durku nenie,
nezlaká sa dievča, krása,
diaľ slyší zurk, sosien chvenie,

I včuf by ten venček vilo
vetví v šume, v tichej dume ...
Snilob' sa mi, ďalej snilo.

Dlhomír Poľský.

Audiencia u ministra deputacie našich drotárov pred viac rokami.

(Pokračovanie.)

Kelner ale hovorí, aby sme zaplatili «banket!»

Jaj! Božičko! hneď som od strachu vystriezvel, ale keď nás kelner uspokojil, že tí páni nemali drobné peniaze, len samé tisícky, len že aby sme zaplatili, že vám to oni u ministra svedomite vrátia, ba aj vám priložia na frištuk; sme vyplatili, ale veru dve dobré kravy to koštovalo, a vyšli na ulic, kde sme hľadali dom v ktorom býva minister so «sekretárom» a s «cisárskym komissárom».

Tolko sme sa túlili, až konečne nás napravil jeden hajduch pred dom ministrov!

Chála Bohu! Už sme tu; Zaosek si fúzy vykrútil ku rečníctvu, my sme si zase vlasy s prstami včesali, sme sa vopred vykašľali a brali sme sa do brány, stráž ale nás zastavila, že čo chceme?

K ministrovi s prosbou! — No dobrí ľudkovia — ale pán minister príde až o dva mesiace, lebo on je v morských kúpeľoch v «Ševeningene».

Ale veď že domov prišiel z Viedne, a nám sľúbil audienciu, jeho p. sekretár a komissár nám to povedali; a tí páni musia tu byť v dome!

No! to už ja, jako «portír», len lepšie musím vedieť, ako vy, či je náš pán doma, alebo nie!

Nuž ale, ako že je to? veď pán minister nám aj kroz dvoch pánov, sekretára a komissára, dal banket spraviť a dobrý bálík ryby «fogaša» nám poslal!

A kto-že to platil, tí páni?

No, to sme mi zaplatili, páni nám to tu u ministra pri audiencii vrátia.

No dobré duše, to vás dva švindleri oklamali, vy ste im sadli na lep, dosť že ešte aj peniaze od vás nepýtali, a sa na váš rováš najedli a napili, a zaiste oni rozkazovali ten banket?

Veru tak, oni sami!

Ľutujeme vás; ale to sa tu často stáva s ľuďmi z vidiekov.

Jaj Božičku! čo včul robiť, jako sa dostaneme včul domov, peniaze nám tí švindleri prejedli s nami! ja som sa veru chytil do zvaďy so švagrom, ktorý mi vždy držal kázeň, abych ľudí dľa rúcha nesúdil, lebo že aj v pánskych šatoch sú gazemberi a švindleri preoblečení, a on včul sám nevedel rozdiel robiť medzi pánom a cigánom a lumpom.

Chorľavý Jano! už nestoň tolko! v takýchto mestách aj «Detektív», t. j. tajný policaj nepozná vždy švindlerov pánskych a zlodejov! za niektorým striehnú aj rok, lež ho chytia, a čo ja dedinčiar bych každého pána mohol znaf? — Tu bedákaf neosoží.

Lež viete čo chlapi, poďme do redakcie «Kreštana» a oklameme nového a mladého pána Redaktora, že nás horniaci sem poslali s depntáciou pozdraviť nového pána Redaktora, a to sa mu zaľúbi a v tej radosti nám dá peniaze na cestu, keď povieme že nás zajac predešiel a mali sme nešťastie.

Éljen! skrikol jeden z našich boženikov, a to sa deputácii celej zaľúbilo. — Redakciu sme teda našli, mal som pri sebe «Kreštana», lebo som myslel, že dáme opisaf dobrý výsledok audiencie, aby to čítali doma prv, nežli prideme my, a nás potom slávno prijali.

Pán Redaktor nás veľmi vlúdne prijal, a nás ľutoval, lebo vo večerňajších novinkách uhorských čítal, že ako oklamali oplani chudákov Slovákov.

Hej sto striel, som sebe myslel, už nám náš figel a cigánstvo neosoží nič, keď už pán Redaktor sa dozvedel, že nie zajac, ale dva švindleri nám to porobili. — Sme mlčali o deputácii ku redakcii, bol by naše cigánstvo zahabil, a o peniazoch nemohla ani reč byť; lebo pán Redaktor nám dal vedieť, že sú mnohý dlžní aj za dva roky za «Kreštana» čo neplatia, ale že na kredit nedá viac nič!

Jaj! Božičku, to je už zle, už nemôžeme pýtať, nemáme kreditu, lebo aj Zaosek neplatil ešte za «Kreštana», a aj ja som v reštancii!

Prosili sme slav. Redaktora, aby nám dlhé politické články, čo robia ablegáti celý rok, len tak stručne a v jadre uďával.

S Bohom! povedal pán Redaktor a išli preč. — Na ceste nám jeden drotár pomohol z biedy, dal nám na chlieb — ale sme želeli za našim «konzervom» a brinzou a za pálenkou, čo sme od pýchy tam nechali, keď sme išli na banket!

Doma nás čakal celý výbor na čele s rychtárom, školská stolica s organistom aj pán farár s notáriusom, lebo vedeli deň nášeho príchodu, poslali sme z «Veče» jednoho rakovského pltnika so «štáfetou» napred, aby sebe mohla obec prípravu k nášiemu výtaniu spraviť. Ablegátskú zástavu vystrčili na väžu, a keď sme sa približovali, počuli sme že nám vyzváňajú, rychtár sa už vopred radoval, že mu nesieme od ministra náboženstva «požehnanie».

Aj muziku vystrojili, jednu veľkú harmoniku so zvončekami aj banderium vyšlo na dvoch «tátošoch», jeden pekár a druhý kostolník čo bol husárom ešte pod našim Ferdinandom; miesto «taršule» vysela mu «tabulka» školská, čo na ňu jeho chlapec školák s griflíkom vykreslil címer. Miesto ostrohy mal na jednej nohe «ostrožku» čo sa s ňou lekvárové perky a fánky vykrajujú, a miesto čáka mal od pána farára cylinder starodávny s forgom; šilta na ňom nebolo, lebo si s rukou nad čelom tienil proti slnku.

Pekár mal miesto dolomana na pleci od ženy jakúsi starú «kacabajku», to som už dobre nerozoznal; aj družice nás čakali, práve išli z hory s kvetami, niesli ich na chrbrte v plachtách.

Prvý bol pán farár, ktorý nás privítal a oslovil, akým výsledkom sme prišli?

Rečník Jano Zaosek hovorí: Ieh milost: «Frašták išiel, Frašták prišiel!

Rychtár to nepočul. — Nuž a pána kaplána kde ste nechali?

Ten zostal v Trenčíne, som odvetil ja, tam vystúpil

a neprišiel na čas a kapitán plte nechcel vyčakávať, nechali sme ho tam.

No dobre ste spravili!

My sme sa ale banketu báli, čo rychtár sľuboval, aby sme si zase potom nemuseli platiť sami.

Tu pán farár nahnevaný hovorí rychtárovi, «načo len posielate do Pešte takých chumajov, čo haňbu darmo robia a tam si len banketujú a nič nevykonajú, veď vám už vrchy aj s drevom isto poutekajú, — a rychtár sa pošušky pýtal, či mu ozaj minister neposlal križa a požehnanie za zásluhy, že dal dve nové okná do školy spravíť a komín napraviť.

Jak počul že nič; pripojil sa k pánu farárovi, a nadvádal aj on, a hovoril: ja som myslel, že to týmto «trkvasom» dal pán farár vyzváňať, a veď počujem, že to zomrela Zaosková.

Zaosek sa ohlásil: ozaj? Chvála Bohu že zomrela, keď ona nebude mať večného pokoja pre jej pápu, aspoň ja budem mať do smrti pokoja.

Notárius zase posmešne hovorí: aká deputácia, také «banderium»! S posmechom nás sprevádzali, chlapeci začali do nás hrudy hádzať, vyhvízdali nás, ledvá sme stihli zutekať do našich «grúňov».

Ja som sa zriekol viac nikde neisť s deputáciou, aké predsavzatie tí ostatní údovia ddputácie spravili, to neviem, len o to mňa prosili, abych nič o tom do «Krešfana» nepísal, lebo že bude po celom svete posmech; výbor mňa ale splnomocnil, abych len písal, lebo že zo všetečnosti si just predplatia «Krešfana».

Janko Chorlavý,

úd z deputácii pod sv. Floriánom.

CHÝRNIK.

Pápež dedičom. Kardinál-vikár Dominico Jacobini testamentárne ustanovil pápeža za univerálneho dediča svojej pozostalosti. Táto obnáša dvestotisíc lír a niekoľko vinogradov.

Diela cárovnej Katariny. Ruský učenec Pypin v ruskom ríšskom archíve našiel literárne diela cisárovnej Katariny. Medzi rukopismi je päť hotových divadelných kusov a viac prekladov zo spisov Shakespearea a Calderona.

Lueger u pápeža. Z Rimu oznamujú, že viedeňského mešťanostu dra Karola Leugera, ktorý teraz cestuje po Itálii, pápež Lev XIII. prijal 7. t. m. na osobitnom výsluchu.

Oheň bol dňa 6. t. m. predpoludním v Rajci. Pri všesfrannej pomoci pošťastilo sa lokalizovať ho; zhorel jeden dom a na dvoch dvoroch zadné stavby. Šťastie, že to nebolo v noci!

Odvážky voličov. Aj dobrý zákon nič nestojí, jestli niet chufi ho zachovávať. To platí aj o zákone vzfahujúcom sa na súdobníctvo kurialné v záležitostiach volebných. Cieľom zákona malo byť prekazenie tých figlov a podplácaní, ktoré pri voľbách po všetkí strany sa všeobecne páchaly. Medziiným zákon naridzuje aby plat za odvážky voličov každá právomocnosť (stolica) ustálila dľa miestnych zvykov a okolností, aby teda pod menom furmanky nemohlo sa voličom nemravne zaplatiť vôťum. Však ale liberálni hlavní župani a jejích sluhovia na stoličných výboroch ustálili plat za odvážky čím mastnejší. Ministerprepseda Széll nebol s tým spokojný, videl totiž, že stolice proti smyslu zákona jednali pri ustálení platov furmankových, preto povolal výtečnejších mužov zo všetkých stránok politických a daktorých hlavných županov do porady. Na tejto porade predniesly sa všeliaké mienky; dľa nášho presvedčenia najmúdrejšia bola z nich tá, ktorá žiadala, aby furmanky obec každá sama bola povinná platiť, a platila si ich dľa vlastného ustálenia. No neprijali to, lež za to jednohlasne boli, aby plat za furmanku súdobne sa vyhľadávať nemohol.

My hovoríme, že keby páni mali úprimny umyseľ prekaziť nadužívania pri voľbách nuž jednoducho by boli mohli zákon vyniesť, aby si ľudia pekne doma mohli odhlasovať, a netrmácať sa kolkorazy aj pol dňa na stredište volebného okresu. Prečo takýto zákon nevyniesli? Preto, lebo im to jejích páni totiž židia nedovolia. Veď vtedy by státisíce zástav nefabrickovaly židovské dielne, vína, piva a pálenky by ani stotú čiastku nevyšenkovali židovskí krémári, no a židia, jakožto naši páni nie sú bláznami zrieť sa takýchto čestných zárobkov.

Už aj na Dolnej zemi množia sa haličskí židia. Z Kún-Félegyházi oznamujú, že so dňa na deň viac a viac vídajú tých kaftánov (dlhé kabáty) a neboziečkových hrív; a niektorí z tých židov sa vraj cítia už celkom ako doma. No len pomáhaj Pán Boh! Bude pomaly celá krajina jejích. Len teraz čím skôr kolonizovať ta malých gazdov, aby mali židia voľajaké zamestknánie. Potom im páni otroci v úradoch dajte krémy, a je hazafišág hotový.

Nový mešťanosta Prahy. Dňa 5. t. m. pri 6. hlasovaní pod predsedníctvom podmešťanostu Voittla konečne zvolili nového mešťanostu Prahy. Hlasovalo 85 mestských zastupiteľov, z ktorých 41 hlasovalo na bývalého mešťanostu dr. Podlipného a 43 na Staročecha Srba. Ponevác pred týmto hlasovaním rozhodnuto bolo, že absolútna väčšina obnáša 43 hlasov, predseda vyhlásil Srba za mešťanostu Prahy.

Smrť parížského Rothschilda. Barón Alfons Rothschild, hlava parížského domu «Frères Rothschild», jako z Paríža oznamujú dňa 7. t. m. zomrel v 72. roku života svojho. Zosnulý financier bol druhým synom Jakuba Rothschilda, zakladateľa povestnej Rothschildovskej banky v Paríži. Narodil sa 1. februára 1827. a r. 1857. oženil sa pojmúc si barónku Leonu Rothschildovú, dcéru jedného z londýnskych Rothschildovcov.

Influenza v Mnichove nabudla strašných rozmerov. Dosiaľ 60.000 osôb ochorelo na tú nemoc.

Nový kráľovský notár. Za kráľ. notára do Ružomberku vymenovaný je dr. Nathan Schlesinger.

Divadelné predstavenie usporiada ochotnícka mládež v Slovenskom Pravne dňa 18. februára. Po predstavení tanečná zábava.

Neverný pisár. Z Temešváru píše: Michala Landauera obecného pisára v Dubovári poverilo predstavenstvo obce, aby šiel do Temešváru a vložil do tamjšej sporiteľni 20.000 korún. Ale pisár ušiel s peniazmi. Polícia myslí, že zutekal do Rumunska.

Zase umučili človeka. «D. Z.» sdeľuje, že kertešský rychtár Hada upodozrieval roľníka Mikuláša Moróca z istej krádeže, a pretože tento tajil, mučil ho tak strašne, že následkom utrpených rán umrel. Rychtár ubil i ženu umučeného, keď prišla svojmu mužovi na pomoc.

Proti kartárstvu. Vo Viedni početné dámy obrátili sa na políciu s prosbou, aby obmedzila kartárstvo, lebo že ich páni manželia celé noci trávajú pri kartách. — A istá sedlička v Szabad-Szentornye obrátila sa na békeškého hlavného župana s prosbou, aby prekazil kartárstvo u Jozefa Pórcza, lebo že chlapi už ani domov nechodia. Mohli by si to k srdcu vziať aj niektoré naše kat. kruhy!!

Školu pre cigánov navrhuje vystaviť kr. školdozorca aradskej stolice. Škola má sa postaviť v Sv. Anne, lebo tam veľmi rozmnožili sa cigáni a pretože cigánčatá neradno púšťajú do škôl pre ostatné dietky. Neradno je to vraj preto, lebo cigánčatá kradnú svojim spolužiakom, kde čo môžu.

Tabule označujúce mená obcí. Jako známo, mnohé obce dostanú nové dľa požiadavok pofahujúceho sa nového zákona ustálené mená, následkom čoho patričné obce budú potrebovať aj nové označujúce tabule. Minister vnútra teraz upozorňuje obce aby si obce sami nezaopatřili tieto tabule, lebo o tieže postará sa krajinský výbor a sice na trovy patričnej obce. Bude dobre, keď si tohoto upozornenia predstavenstvá povšimnú, lebo ináč môžu mať dvojnásobné výdavky. — Medzi rečami, keď štát dá dačo hromadne robiť, to obyčajne židovský podnikateľ musí do pazúrov dostať.

Tvrdá lebka. 41-ročný mäsiarský tovarýš Anton Huber na jednom odľahlom mieste budapeštianskeho bitunku revolverom dvakrát strelil si do hlavy. Na výstrely pribehli ľudia a vytrhli samovrahovi z ruky revolver. Huber, ktorému obe guľky ostaly trčať v lebke, jako by sa nič neboľ stalo, trochu zahanbený chcel ďalej robiť a až na mnohé naliehanie svojich priateľov zašiel do nemocnice sv. Štefana, kde mu potom lekári vytiahli guľe z tvrdej lebky.

Štyroch na jeden výstrel. Búri sú špatne svarení. V Uhorsku našiel sa jeden taký človek, ktorý tak majstrovsky strelil, že na základe tejto zručnosti mohli by ho Búri bezpečne vymenovať za svojho — generála. Panstvo v Sárvári (železná st.) usporiadalo veľkú pofačku a tu sa stalo, že jeden člen pofovníckej spoločnosti, pán S. P., na jeden výstrel ranil: jedného zajaca, jedného zverolekára, jedného mydlára a jedného honca.

Veľký štrajk povstal v štátnych dielňach a doloch v Rešici, pretože robotníkom znížili mzdu o 10 percentov. Na »udržanie poriadku« koncentrovali ta zandárov.

Krčmársky úver v Budapešti. V smysle zákona o úzere a o škodných úverkových obchodoch okresné predstavenstvá hlavného mesta upozorňujú jak obecnstvo tak i krčmárov na ustanovizne zákona. Tento zákon rovnako bráni krčmárov a chudobný robotnícky ľud, ktorý už teraz nemôže veľmi dlhy robiť po krčmách. Právomocenstvo Budapešti totiž na tento rok na území hlavného mesta na štyri koruny ustálilo krčmársky úver. Ten krčmár teda, ktorý svojmu hosťovi zborguje viac než 4 koruny, len tento ustálený obnos môže požadovať od svojho dlžníka, lebo v páde neplatenia zvyšok mu žiaden súd neprisúdi.

Podivný zápas. V jednom cirkusi v Madride bol tieto dni neobyčajný zápas. Jedon býk, jedon lev, jedon leopard a jedon medveď zápasili so sebou. Zriedkavý zápas skončil sa tým, že býk premohol, leva, leoparda i medveďa. Po zápase udalo sa veľké nešťastie. Majiteľ cirkusu totiž s nabitou flintou stál na kraji areny a tak sledoval zápas, po ktorom ale jako, jako nie puška náhodou vypálila. Nábitok vystrelil jednomu Nemečovi oko; výstrel zapríčinil taký poplach, že obecnstvo zúfale tislo sa ku východom, pričom dvadsať osôb utrpelo fažké úrazy.

Zavedenie sladovej kávy, ktorá asi pred desiatmi rokmi sa objavila a dnes takmer po celom svete rozšírená jest, vykazuje stále blahodarnejšie výsledky pre zdravie a národohospodárstvo. Nemožno ani oceniť, jaká úspora peňazí a jaké povzbudzenie zdravia a síl, týmto zdravotným domácim nápojom, ktorý firma Kathreiner teprv všeobecne zaviedla, docieleno bolo. Nenie zaiste ďaleká doba, keď Kathreinerová sladová káva Kneippova, či už jako najlepšia prísada k zrnkovej káve, alebo tam, kde zrnková káva lekársky zapovedaná je, i čistá používaná súc, v každej rodine sa udomácní. Každéj hospodyni možno blahopriať, ktorá toto dôležité zlepšenie nášeho domáceho nápoja ku blahu svojich príslušníkov zaviedla, alebo zavedie a prevádzať bude.

Dvojnásobno elektro-magnetický križ a či hviezda. Tento vychyrený aparat, ktorý tento názov má a u Alberta Müllera, V. Kálmán utca Nr. 19. je možno dostať, ako známo už mnohým pomohol. Dotyčne jeho podivuhodného účinkovania máme dnes poruke nasledovné svedectvo; «Prijmite moje najuprimnejšie vďaky. Váš dvojnásobno-magnetický križ Nr. 86.967 u mojej manželky skutočne zázračne účinkoval. Ona trpela za dva roky na lámku, bez toho, žeby jej bolo volačo pomáhalo, a keď Váš aparat za štyry týždne nosila, bola úplne vyliečená. Ja odporúčam každému Váš aparat čo najviac, a kto na lúpanie, lámku, záduch, bezsnivosť, hučania v ušiach, utratenú chuť, a zvlášte na čuvy trpí, najlepšie urobí, keď sebe jeden aparat za 3 zl. u Alberta Müllera v Budapešti Kálmán utca Nr. 19. kúpi. Anton Buchwald, Viedeň, XVIII. Theresiengasse Nr. 4^c.

DOPISY.

Slavná Redakcia!

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prosím ctenú Redakciu aby mi moj krátky dopis uverejnili a moje chyby napravili.

Chytám sa pera, ale veľmi smutné riadky píšem. Keď výborníkov volili vtedy sa pobili tak, že mali jedného až zabíť, druhého tiež tak poranili na čele, že za dva týždne ležal, tretieho už nie tak, ten bol najmocnejší, ten sa nebál nikoho, celého sveta opitého čo boli v tej kréme Teplianskej.

Ten čo dva týždne ležal, čo ho nabili, ten už zase bol na volbe rychtárskej, a zase sa pobil.

Keď rychtára volili, zase sa tak pobili, jako pri volbe výborníckej. Jedného tak nabili, lebo sa veľmi opil, volá sa M. Š., že ho iba dvaja chlapi od smrti ochránili a s krémy vytiahli. Tento neviem za koľko týždňov bude ležať, možno že aj za 3—4 týždne bude ležať, lebo ho tak nabili že mu čelo poprebíjali, kabát mu celý rozdriapali tak, že mal iba strapece.

Tú bitku začali takí bezočiví ľudia, keď sa napred s pálenkou opili, potom išli tam, kde trochu poriadnejší a intelligentnejší ľudia sedeli. Keď videli zo pár pohárov piva a vína na stole, potom začali poháre a fľaše biť, tak sa aj im dostalo to čo hľadali.

Aspoň raz kresťan zvíľazil, lebo už dávno bola Teplá pod nohami diabla, ale raz sa už predsa vydrápala. A keď ešte raz budú výborníkov a rychtára voliť potom sa už hadam aj pozabijajú.

A. E.

Meno vaše, ačkoľvek ste sa podpísal, neuverejnime, aby snád daktorí z tých ožralcov aj vás nenapadli. Prosíme vás s takými starými korhelmi ide to už ťažko! Musíme trpezlivo očakávať čas, keď ich Pán Boh na večné veky prijme do spolku nekonečnej strízelivosti zosnulých. Vy mladí, vzdelávajte sa, a modlite sa za poblúdivých a pracujte i za ostatných. R.

Pudmerice.

Veľactený Pán Redaktor!

Pudmeričanky, naše milé gazdinky majú teraz veľmi rozbehané. Pribudly nám totiž v obci dva potravné sklepy, nuž majú kam chodiť nakúkať, prehliadať, či je tam múka dosť fajnová, či cukor dosť sladký, či haríngy dosť slané a konečne: aké promincele ponúkajú tam noví sklepníci na privítanie atď. Od svojho detinstva sme už navykli na tie rozličné tabule povešané nad dveriami sklepov s nápisami: Rosenthal a Jajtheles, Štern, Fleischmann a Karpeles, a čo ja viem aké ešte všeliaké «theles» a «peles», čo rozložili krámy svoje po osadách našich a po krátkom pobyť medzi ľuďmi kresťanským ztúčnela a

v hojnosti oplýva ich duša izraelská. Je to teda pre nás dačo celkom nového a zvláštneho, keď na novopribudlých dvoch sklepoch čítame nápisy: «Kresťanský spolkový potravný sklep»; — je to potešiteľné pre nás vidieť nápisy v reči našskej písané, kresťanské sklepy označujúce. Tie sklepy hlásajú prechodiacemu sem cudzincovi, že v Pudmericiach nastal jeden nový život, že občania pudmerickí precítili už zo spánku všeobecne panujúcej netečnosti, postavili sa na vlastné nohy a vysúkajú rukávy, s chuťou chytli sa šlachetnej práce za pozdvíženie svojho dobrobytu a samoobranu proti úžerníkom a darmožráčom.

Časopisy jednohlasne píšú, že víťazní Búri preto tak dobre bojujú, lebo majú dobrých vodcov. Nuž my tiež preto tak napredujeme, bo i my dobrých vodcov máme. Horlivý pán farár je už zkúsený generál. On nám založil ešte hen v roku 1895., keď prvé búrky cirkevno-politické povstali, katol. krúh, a blahodarnému účinkovaniu tohoto krúhu má sa čo ďakovať, že sa u nás každá šlachetná snaha tak ľahko újme. A páni kapláni premieňajú sa síce, ale to je tak, že horlivý odíde a nástupca nastúpi jeho šlapaje (akoby Elizeus v plášte Eliášovom!) Máme teda dobrých vodcov. No ale aj my sme povolné, poslušné vojsko jejich, a preto to víťazné ťaženie, odtiaľ ten zdravý boj, ktorý vedieme proti spoločným nepriateľom kresťanstva.

Pomimo potravného spolku založili sme si spolok úverkový. Jedon je flinta a druhý bodák v boji proti ľud nivočiacej úžere a parazitom! Nemôžeme sa síce ešte s nejakými veľkými úspechmi pochváliť, lebo ved sme ešte len na začiatku; ale to je isté, že oba spolky blahodarne budú účinkovať na pozdvížení dobrobytu tak Pudmeričanov ako i tých, čo sa k nim pripojili. Tolko však nútno poznamenať, že ačkoľvek je náš úverkový spolok ešte len štvrt roka starý, a už okolo 5000 zl. rozpožičal. Kolkí sa už doposiaľ vytrhli z driapov pažravých úžerníkov!

No a tie sklepy či nie sú požehnaním pre obec? Je síce pravda, že sme ešte len počiatočníci, a «každý počiatok ťažký»! Len trpezlivosť, zvlášte vy ženičky! — Nebola-li tá múka dovčulku dosť fajnová, veď bude fajnovšia; nebol-li ten cukor dosť sladký, veď bude nad mäď sladší, a najsladšie bude nám všetkým to povedomie, že všetci — jako pílne včielky — skladáme do jedného spoločného úla, aby sme mali dostatočnú zásobu nielen na zimu, ale i na nerúrodné leto bez kvetu, keď nemožno mäď sbierať! — až by nás dobrý Boh s takovým navštíviť ráčil.

Počuli ste, vy od nás bočiaci bratia naši, načo sú nám tie sklepy a tá banka? No to, aby keď nebude odkiaľ, bolo odtiaľ. Preč teda s tou chlapčenskou pošetilosťou a podte aj vy medzi nás.

Bolí nás to, že bočíte od nás. Nezapúdajte, čo hovorí náš neohrozený dp. Rojko: «Kde vidíš písano — eles, tam kresťane nelez».

Ba či by ste mi vedeli povedať, o čo je krajšie to od kresťanského sklepníka pri cingani sklepového zvonca

fúbozvúčné vyslovené privítanie: «na veky, amei!» ako to farizejsky vykrúcaný: «vhitajthe shushedkha u nhás!» — Sem sa teda medzi nás. Svoj k svojmu!

Boh nech žehná dp. predsedovi oboch spolkov a celej správe. A pánu kaplánovi, ktorý celý slobodný čas svoj záujmom týchto spolkov venuje, a čo kníhvedúci úradník vo dne v noci sa s celou hrbou číslic pasuje, nech dá dobrý Boh hojné požehnanie, silu a zdravie a raz dobrú, bohatú faru.

Cesnakový dopis.

Pán Redaktor!

Vi ste taky dobrý Pán, že komu kolvek volačo bolý vi viete na to lék, čo ani moc ne koštuje, ani vám, ani tomu, aj chnet pomože, a vedla toho majú radost, aj tí, který vašeho novinu čítajú, a vi ste odslobodení od tej starosti, že ne mosíte vašu hlavu presilit, čo máte do vašeho novinu písať, aby to bolo plné.

Tak je každemu zpomožené. Ne dávno taka hodnoverna pisma bolo od volakeho «Chtelničana» ve vašej noviní, který Chtelničán jako videt velice blišnu rodinu rodinu drží s ploščicám, a tak ne čudná vec, keď on inšé ani ne pozná jak ploščice, čo je moc v Lopassove, od kal je on rodák, a gđe aj on diecky bivá.

(Čo tuto nasleduje, nemôžeme uverejniť lebo to strašne smrdí, a et. čitatelia by sa naľakali, že to voláka dolňozemská s . . . a z Gyöngyösa nagrútila).

Neni prauda moj milí pán redaktor, že to je lachká vec stakima písmám naplnit vašu novinu, a radost pričístat vašéma prenumerantám, zato vám tu svedomitu radu dám že bude múdra vec, keď najprv idete do volakeho spitála, a date sa vikuríruvat od vašej familiarsku nemoc a potom: sultor ne ultra etc. a budete modlit, aby vám pan Boh dal zdraví rozum, abi ste mohli tu povinnost, na čo vás visvatili, že budete P. Bohovi slúžiť, a vaše verníci na milost boskej učít, s mint pap a tiz parancsolatot.

(Tuto pokračuje pán Žid v maďarčine a vynaučuje ma o desiatych božích prikázaniach, zvlášte o láske k bližním, a pokoji medzi ľuďmi. — V poznámkach odpovedáme).

Tak z Bohom pán redaktor, a dajte tento list tés vitlačít do vaseho novinu, aby ten Chtelničán aj v Lopassove bol stím po zdravení.

V Chtelnice 1900 febr. 4.

Ten to list videl ten Hnojnik Marcin aj je svedek, aj čítali velice moc páni.

Poznámka Redakcie. Tento cesnakový dopis nemá síce žiadného podpisu ale hneď budeme vedieť kto ho môhol písať. Je jeden žid, lekár v Chtelnici menom Martin Hoenig. Prišiel pred niekoľko rokmi do Chtelnice chudobný, a za pár rokov ale kúpil si krásny dom za viac tisíc zl. V minulé leto boli ho ľudia oznámili, síce aj pre nadmierou veľké platy, ktoré od stránok žiadali; a po úradnom vyšetrovaní pán Hoenig zažakoval za úrad okolného lekára. — Neskoršie poslal nám ktosi dopis zo Chtelnice a nie z Lopašova, a v tomto spomínal dopi-

sovateľ akúsi ploščicu, aj akéhosi Hnojnika. — Teraz na tento dopis odpoved cesnakový vyšeudanú nám poslal akýsi vlastenec s Jeruzalema. Nuž my s veľikou radostou uverejnili sme tento šmatlajúci sa v reči slovenskej dopis, a hotový sme dopisovateľovi aj honorár: za jednu šlochavňu židovskú podarenej cibule mu odoslať. Sme povďační, že sa naši et. čitatelia zvlášte ale v okolí chtelnickom kapitálne zabavia, keď budú čítať, jako vie žid škriekať, síce aj po slovenský keď sa naježí.

Čo sa týka tej familiárnej nemoce v cesnakovom dopise spomenutej nuž o takej my známosť nemáme, ale p. Martin Hoenig, lekár židovský môhol by o tom dačo povedať, lebo veď redaktor «Kresťana» pred niekoľko rokmi dosť peňazí dal mu utržiť, a lekár tento vtedy vždy tvrdil, že mu vonkoncom nič nenie.

Teraz už pravda, že nepýtame z múdrej lekárskej rady p. Hoenig-a, ale dopisovateľovi my sami poradíme dobré domáce lieky, snáď sa mu sídu. Okrem familiárnych nemocí sú totiž aj národné, menovite jerichovský národ často trpí na isté nepríjemné kožové nemoce, ktorých zprostíť sa býva im veľmi ťažko. Nuž ak by ho taká národná nemoc svrbila, odporúčam mu masť túto: vezmi syrkový kvet, utľené sklo, papriku, cibulo-cesnakovú šľavu, kvas zo židovskej pálenky, biely liadek a to všetko pomiešaj s husacou masťou. S tým si musíš mastiť celé telo. Ak by sa ti choroba do vnútra vrazila, a od toho sa ti brucho odulo, vtedy vezmi dobre vysúkané provieslo, namaž ho náležite kolomazou a previaz si ho cez hubu a za ušiami uviaz ho dobre, To ti chorobu iste vyženie.

Čo sa ale týka toho naučenia o láske k bližnému, odpovedáme:

1. Kto pri voľbách tlkol a oplúval ľudákov a robil škreky a násilenstvá? Pravda židia! A kto to všetko s boľášťou srdca trpezlivo znášal, jako Kristus, ktorého vaši pradedovia zavraždili? Pravda ubohý ľud kresťanský?

2. Kto kresťanských kňazov bil? Kto prebl. Panne Marii verejne ubližoval? Kto Kalvárie zahnusil? Kto kresťanské dievky predával? Kto Haličanom majetky popredal? Kto Russincom hrozi znivočením? Kto prekazil, aby spolky kresťanské nemohli dostať trafikku, licenc, a cukor, múku, petrolej z prvých prameňov? Kto sa zprisahal v spolku židovskom «Khagal» pod pokutou 1000 zl. že kresťanským spolkom nič nepredá? Kto sa usadil v obeiach z ktorých vycicaný kresťanský ľud vyvandroval? Pravda to všetko vy židia ste stvárali!

Alebo kedy sme vám zabraňovali, aby vaši rabíni zakladali pre vás židov spolky potravné, a spolky miernosti židovské? Alebo kedy sme vás súrali kopali oplúvali pri voľbách? Alebo kedy sme zabraňovali vašim, aby boli sklenármí, drotármí roľníkmi, nádeníkmi? Alebo kedy odháňali sme žobrákov židovských? Kedy sme podpaľovali príbytky russinských rabínov, kedy ich bili, kedy z vašich škôl teliatko zlaté vyhazovali? Pravda nikedy?

Nuž a keď sa mi chránime a vás sa bojíme, čo máte proti tomu? Nože, odplajte sa nám! bojte sa, a

chráňte sa nás vy, vandrujte preč na miesto nás vy, chodte s celou rodinou do ťažkej letnej práce vy, hladujte a zomierajte hladom vy, pracujte na roliach od svitu až do noci vy, tľčte sa po celom svete za zárobkom vy, nariekajte a stonajte vy, pite si otravu pálenku vy! — a môžete byť istí, že my za to všetko vás nie oplúvať súrať a kopať budeme, lež na rukách nosiť!

Preto keď sme my ubohí kresťania tak strašne utrpení, aspoň neopovažujte sa nám ešte nad to výčitky robiť, a o láske tárať, ktorú nie my, ale len vy narušujete! Kresťania v okolí Chtelnickom pozor! Máte tam akéhosi jedovitého nepriateľa, chráňte sa ho, buďte mužovia Kristuverní a do tej mátohy nech vás nenie nič! R.

Z Borovej.

Dôstojný Pán Redaktor!

S úctivosťou sa opovažujem do nášho milého «Kresťana» niekoľko riadkov o tom napísať, ako sa my tu v Borovej živoríme.

Nuž s Božou pomocou dovčufku ešte neškodno! Lebo jako často v dopisoch «Kresťana» čítavam, keď aj pomaly, ale predsa začíname aj my kresťania už raz ožívať. Však je už ráz aj čas, aby sme sa zo sna prebudili!

Nás borovanov tak prezívajú, že: «borovani do hromady», čo toľko znamená: čo my borovani pred seba vezneme, to aj smelo prevedieme i vykonáme. Tak sme si pred tromi rokmi, keď náš pán učiteľ 50 ročné jubileum svojho učiteľského úradu odbavoval, docela novú školu vystavili; a pritom, aby nám na stavbu túto potrebný materiál toľko nevynášal, zväžili sme si aj tehľu, pri čom pomaly si už aj naše domky z pálenej tehly staváme, a na miesto slamy so škridlicou pokrývame. — Je pravda, že sme aj veľkú škodu utrpeli, lebo nám naše utešené vinohrádky filoxera znivočila.

Dokúď sme mali svoje vínko, málo ktorý sa z nás u nášho šenkára dlho bavil. — A náš bývalý šenkár, nebohý Štern, len tak po ehudobno sa živil, aj so svojou familiou. On zomrel, a potom zanedlho jeho syn Maksi prevzal kšeft. Tento Maksi dobre sa obracia, už sa aj vychvaľuje, koľko má on už stovečiek sgazdovaných, lebo pri šenku aj sklepik vedie.

My jemu to nezávidíme! Len že tento náš Maksi začína sa už viac vystatovať, a o sebe viac myslieť, jako mu patrí; a síce preto, lebo tieto dni u nás jeden z našich občanov otvoril si kresťanský sklep, aby sme vždy pre všetko nemuseli až na horný koniec dediny po blate chodiť a u Maksiho kupovať. A hľa, to je už trn v očiach nášho Maksiho, to on nerád vidí, nerád trpí; on chce byť v tejto veci jediným pánom u nás; a preto hned vedľa sklepu kresťanského v susedstvi, aj on otvoril si druhý sklep. — A jako sa sám Maksi vyslovil: že keď nášmu kresťanskému sklepníkovi rohy rastú, on mu jich zlomí.

No len pomaly pán Maksi! Lebo keď nás už druhý tak prezívajú: «borovani do hromady», teda nesmieme nášho kresťanského sklepníka upadnúť nechať, ale ho mu-

síme s našimi halierami podporovať, tojest u neho kupovať, dokúď nám on bude statočne a svedomite slúžiť. Svoj k svojmu! Čo nech dá Pán Boh! *Borovan.*

Poznámka Redakcie! Na mnohých miestach otvorili síce jednotlivci kresťanské sklepy a iné obchody, ale málo ktorí z nich mohli sa udržať. Prečo? Lud hovoril: kresťan horší jako žid — a nechali kresťana spolubrata padnúť. Nuž takéto reči ludu a také jejich jednanie je tým najskvelejším dôkazom, že náš lud kresťanský je ešte nezralý a za kresťanské záujmy volačo robiť, obetovať je neschopný, lebo krátkozraký. Prečo krátkozraký? Preto, lebo obyčajne myslí sebe, že sa tu jedná o sklep alebo o výživu toho kresťanského obchodníka. A poneváž tento nie je v stave tak obslúžiť a to dokázať, čo dobre operený a od malička učený ku kšeftu žid, nuž nechajú svojho spolubrata padnúť alebo aj na vnivoč vísť len preto, lebo mu závidia. Chudiaci nerozvážia sebe, že tu nejedná sa o veci toho lebo iného sklepara kresťanského, ale o víťazstve kresťanstva na celej čiari. A k víťazstvu potrebné sú aj obety! Preto my hovoríme, že čoby lud kresťanský musel aj každodenne chovať svojho kresťanského sklepara, ešte aj vtedy nesmie dovoliť aby padnúť, lebo nepadne len osoba jeho, ale padne s tým ten najšúrnejší záujem pozdvihnutia sa a spoludržania kresťanov. Nech mne volakto odpovie že čo s tým vyhráme keď hovoríme, že kresťan je horší jako žid? Zdáliž si s tým spomôžeme? Ani z ďaleka. Ba zakiaľ takéto krátkozraké reči neprestanú, niet nádeje žiadnej k vyslobodeniu sa z jarma židov. Ak je kresťanský obchodník neznaoboh Bohu sa rúhajúci, prikázania vysmievať; treba ho natrestať, ale ináč keby aj storazy bol horší jako žid čo obchodník, nuž nikdy a nikdy ho nesmieme k vóli jednému halieru opúšťať!

Spisy redakcie zaslané.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domác život. Ročník XII. číslo 1. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj B a b k a v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Kto chce rozumno hospodáriť nemôže byť bez dobrého radcu, a takým je «Obzor».

Noviny Malých, s mnohými obrázkami. Ročník I. č. 2. Dostať v knihtačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Vychádzajú predbežne v neurčitej dobe. Jedno číslo stojí 4 halieri.

Kráľovna sv. Ruženca. XII. Ročník číslo 2. Vychádza na 1-ho v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. Sostavuje Štefan Pironcsák, farár v Trstenej (Orava).

Je to krásne čítanie pre čitateľov preblahoslavenej Panny Marie.

Spolok kresťanskej striezlivosti. Túto malú knižocku dostať v Trnave v kláštore pp. Jezuitov. Cena knižocky je 2 lebo 3 kr., ale hodná je menovite pre náš opustený a židovskými krémáry nivočený lud viac nežli

poklady zemské. Krásne naučenia a modlitby obsahuje, a mnohých už smerila s Pánom Bohom, a prinavrátala polepšených nešťastníkov manželke dietkam a spoločenstvu ľudskému. Obstarajte si ju a presvedčíte sa!

Pútnik sv. Vojtešský. Kalendár pre katol. Slovákov v Uhorsku, vydaný od Spolku sv. Adalberta (Vojtecha) na obyčajný 365 dní majúci rok po narodení Krista Pána 1900. Ročník XXIX. Redaktor: Martin Kollár podpredseda Spolku sv. Adalberta (Vojtecha). Cena 60 halierov.

Zábavné a poučné knižky. 1. Tvrdohľavá mláducha a iné články. Turčianský Sv. Martin. Cena 20 hl. K dostaniu u knihtačiarско-účastinárského spolku v T. Sv. Martine.

Knižočku túto sme pozorne prečítali a našli sme iba ovocné stromy! Preč s pálenkou! Čistota — pol zdravia, atď., z ktorých časom aj v Kreslane dačo na ukážku suverejníme. Je knižočka aj obrázkami ozdobená a obnáša 160 strán, teda je na podiv lacná. A niet v nej docela žiadnych politických cieľov; výlučne len poučil chce ľud v tých otázkach, ktoré vedieť sú mu najsúrnejšou potrebou. Kto si ju pre seba alebo aj pre známych obstará, neobanuje!

Prítel Domoviny. Ročník XVI, svazek 2, 3, 4. V predplacení 12 svazkou ročne zl. 1.60. Nakladateľství Edv. Boauforta v Praze, Jungmannová trída čís. 21.

Hrsti príkladov, ktoré do snôpkov viazané nakladá, atď. Fr. Richard Osvald. Snôpok I. Cena výtisku sošitého 30 kr. viazaného 34 kr.

Od kolísky. Listy kmotrovi o tom, že deti treba zavčasu vychovávať nábožensky. Spísal Fr. Richard Osvald s odobrením cirkevnej vrchnosti. Cena 35 kr.

Rúžencovú knižočku a ostatnie po nej uvedené knižky dostaf u Fr. Richarda Osvalda na Teplej (Lenge) p. pošta Belabánya (Hontmegye). Kto zná Osvaldové spisy pôvodne a preklady, ten milerád pohľadá tých pár krajciarov, aby si z nich čím viac obstaraf mohol. Pre rodiny niet lepšieho čítania, jako tieto knižky.

— **Knižnica zábavného a užitočného čítania** vydáva Ján Bežo. Sošit 28. Xaviera de Maistrea Mladá Sibirianka, preložil a spracoval Juraj Nerád. Cena 24 hal. K dostaniu u vydavateľa v Senici (nitr. stol.). Je to poučnomravná a veľmi zaujímavá rozprávka o jednej skutočnej udalosti.

— **Národné Noviny,** ročník XXVI, č. 18. v T. Sv. Martine. Predplatná cena na rok 24 koruny.

Tieto oppositionálne noviny vychodia týždenne 3 razy.

Odkazy redakcie.

Dp. J. Ch., Jeden Sklenár vo Valašskej Belej, J. C. zlievač Zvolen, Priateľ svornosti v Rovném, Radošovcsan, J. B., K. Č. v Žiline. Teraz nemôžeme sľúbiť nikomu, že mu dopis uverejníme.

Všetkým, ktorým «Kresťan» neprichodí, ešte raz oznamujeme, že na redaktora márne jest dopisovať, a

nespravodlivosť je výčitky jemu robiť. Redaktor pootvárané dostáva všetky listy od vydavateľstva, ktoré je v VIII. József körút 35., kdežto redaktorov byt je docela v inom okrese. Pripomenieme, že ľudové časopisy dajú vydavateľstvu mnoho práce, to už z toho môžete posúdiť, že 8 osôb je zamestnaných v tomto odbore. Redaktor má svojej práce dosť, veď museli ste zpozorovať, že ani druhý obraz nepodávame, ani lekára domáceho, ačkoľvek litery všetko drobné, strany plné máme len preto, aby sme čím viac uďaf mohli. Ale pri takom návale dopisov nemôžeme už ináč robiť. — Keby p. predplatitelia všetci na termín, začiatkom roka platili nebolo by zmätku. — **Ištván Taraba v Stupave.** Prečítajte si čo sme vyše písali. Potom, «Kresťan» je pre seba, a jeho vydavateľstvo nezaobera sa s inými knižkami, to ste mali tako poslať: Szt. Gellért-nyomda, VIII. Práter u. 44. Reklamujte!

Št. V. v Beckove. Len prosíme na krátko píšeť. Ináč milerád uverejníme čo nám dopošlete. Hovoríte, že ste rozširovateľom «Kresťana». Sláva vám za to, ľudu je taký časopis potrebný jako kus chleba. V Slézsku a Čechách do každej obci dochodi ľudových časopisov od 30 až do 200 čísiel a vyše. Ale sa aj ináč majú jako náš ľud. Nasledujme v dobrom našich susedov. Zaostalosť, hlúposť musí sa tratíť. — **V. M. bohoslovec.** Prosíme Vás, keby ste ešte raz prezrel svoj verš: «Nový Kristov mučeník» aby boly riadky jednaké, potom aby smysel celého bol zrejmejším, lebo nevieme na koho sa vzťahuje. — **A. D. v Csípkés T.** (Šáriš) Potravný spolkový sklep nemôžete si sami založiť, na to by ste neomylné potrebovali rozumného maďarský znajúceho človeka. Hľadajte si takého, a ten nech si obstará knižočku o tej veci písanu u «Alkotmány» szerkesztősége, Budapest.

— **E. H. v Chtelnici.** Vďaka za zprávu. — **Vp. R. O. v Teplej.** Odpusťte, nemôžeme Vám listovne poďakovať sa za priateľské slová a povzbudzovanie. Pán Boh zaplať, a živ Vás pre dobro národa — my chceme konať svoju úlohu dľa možností čím lepšie. — **Dp. E. K. v Prešporoku.** Ľudová strana pod svojim náčelníctvom bude robiť dačo v tej veci, ale ako nám hovorili, pred voľbami nie. Musíme sa Vám i listovne poďakovať, a prosíť Vás o doposlanie sfúbeného soznamu. Čo sme doteraz uverejnili, nepýtali sme k tomu žiadneho dovolenia, veď sa to samo sebou zná, že dobré knihy odporúčať je bez všetkého dovolenia povinnosťou časopisu, ktorý chce poslúžiť dobrou svojho obecenstva. — **«Druhý Chtelničan».** Teší nás, že bárs ste ako vidíme z vašej reči žid, predsa ste nám dopis poslal. Že či uverejníme? No isteže, aspoň sa chutno zasmejú naši ct. čitatelia, keď budú vidieť, že jako žid vie škriekať keď sa naježí. Ba vám ešte aj honorár prichystáme. Velice sme vám za dopis cesnakový povďační. E zoj! — **Vp. J. M. Vištuk.** V budúcom čísle podáme o tom článok. Ale napred môžeme povedať, že zákon je tak ledajaký, že dľa toho slúžny môže robiť pri voľbách čo najhoršie. — **J. K. Ružomberok.** Len treba reklamovať, keď by časopis nedochodil, asíce na «Kresťan kiadóhivatala» József körút 35.

Oznamy

pre naše noviny výlučne

len vydavateľstvo

KREŠTAN-a

≡ prijíma. ≡

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľastí nervov, pichaniu, boľeniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na príjmu 1 koruna.

Vodka na prsá a na pľúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a osilňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachrípaní atď. Veľa vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na príjmu 1 koruna.

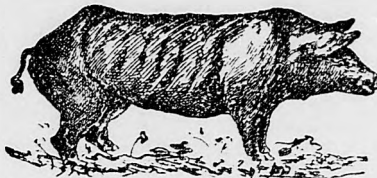
Krv čistiace pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vypróbované a za výborné uznané prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známku a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti dúlu sviň,

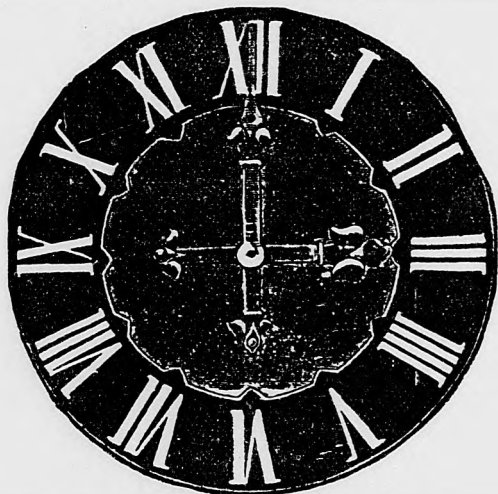
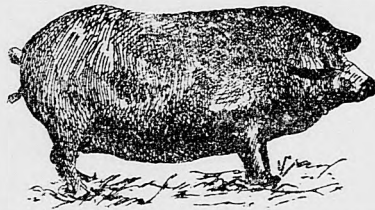
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slahou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha: — o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je 1 koruna jednokilového väčšieho 1 koruna 80 halierov 19 kilové balíky franco posíla

Szent-István-gyógyszertár, Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý uš pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom povodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organismus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je že e telu mladistvú ohybkosť dodáva. Cena jednej pôvodnej sklenky i s návodom je 1 koruna 40 hal. Jednej väčšej povodnej sklenky 2 koruna 40 hl.

Mám česť v známosť doniesť,

že vážové hodiny vlastnoručne shotovujem.

Látka kovová najlepšia, stroj výborný, najnovší, chod správny: následkom čoho ja za jejich trvácnosť čo najďalej dobre stáť a ručiť môžem. Hodiny tieto vážové aj pod naťahovaním riadne idú, od vetra a prachu sú sklenenou škrýňou chránené. Vnútri nachodí sa pokazovacia tabuľka, ktorá správny chod hodín kontroluje a ten istý čas dnu vo váži ukazuje, ako i z vonku hodinové ruky.

Moje hodiny bez všetkej fabričnej práce výlučne sám hotujem a na patričné miesto dovážam.

Krom nových vážových hodín aj akékoľvek naprávanie za ľavnú cenu a pri úplnej garancii podujímam.

V Baňskej-Bystrici, roku 1899.

Michael Stollmann, hodinár.

Dvojnásobne elektromagnetický križ a či hviezda

R. B. N. 86968
uzdravuje a roz-
veseľuje, za čo
dobro stojíme,
pri lámkach, zá-
duchu, bezsni-
bl'adosti, migréne klopaniu srdca, boleniu hlavy,
opilepsii, závratu a iných chorobách nervov,
I 20-ročné choroby boli už takým spôsobom
odstránené.

vesti, hučaniu
ucha, ischli,
zľem slychu,
nervosite, ne-
chuťi po jiedle,
boleniu zubov,
boleniu hlavy.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetická hviezda a či križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazí rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,

Budapest, V., Kálmán-utca 19 M. sz.

Moje srdco také a tvoje je také?

Druhé vydanie. ☞ Cena 8 halierov.

Toto utešené dielo vydala

„TLAČIARENĚ SV. GERHARDA“.

Vrele ho odporúčame ľudu.

Katolícke kníhkupectvo.

Správa kat. umeleckého ústavu Sv. Gerharda otvorila
obchod katolíckych kníh.

Tento katolícky obchod zamýšľa sústredniť tak uhorské, ako aj cudzozemské diela katolíckeho spisovateľstva, na sklade má maďarské, nemecké a slovenské modliace knižky a iné náboženské diela.

Umelecký ústav Sv. Gerharda má svoju tlačiareň a vlastné spisovateľstvo (Budapešť, VIII., Práter-u. 44.).

«Sohr Sväto-Antonská» fabrika na strieborno-ocel'ové koso,
ktorej jediný a výhradný rozsiel'ateľ a predavateľ je

PÁN JOZEF SOHR
v meste **Somogy-Szill**

== ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený, ==

100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky,

200 korún vyplatí tomu, kto zpomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» vie preukázať päť zlých kôs.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšspomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý ona hockomu na žiadosť **darmo a vyplatene** zašle.

➡ Každý nech si žiada cenník na dopisnici. ➡

Zimné mesiace sú najprihodnejšie objednatel'ov shromažďovať. — **Shromažditel'om výhody!** — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výsluha. — Úplná záruka!